

تابستان ۹۱

در تابستانی هستیم که کشورها حاصل تلاش چهار ساله خود را در ورزش در میدانی سخت رقابتی و پرآوازه به نام بازی‌های المپیک درو می‌کنند. تاریخ تقریباً یک صد و بیست ساله بازی‌های المپیک مدرن نشان می‌دهد موفقیت در بازی‌های المپیک شانسی نیست. بخت و اقبال در میدان‌های رقابتی المپیک جایی ندارد. ورزشکاری که قصد دارد در ماده یا رشته‌ای به یکی از مدال‌های المپیک دست یابد، باید براساس برنامه‌ریزی‌ای بلندمدت و با برخورداری از مدرن‌ترین ابزارها و تجهیزات ورزشی و با بهره‌مندی از مربیانی شایسته - که بیش از هر چیز به فلسفه کار خود بها می‌دهند - به این میدان پا نهد. در کنار آن، اراده شخصی ورزشکار از همه مهم‌تر است. ورزشکار باید جدای از همه پشتیبانی‌ها، و حمایت‌هایی که از دیگران دریافت می‌کند، شخصاً بخواهد در رقابت سخت بازی‌های المپیک موفق باشد. ورزشکار باید آن‌گونه بازی‌های المپیک را نشانه گیرد که دست اتفاق و حادثه امکان موفقیت وی را خدشه‌دار نکند. صاحب این قلم اعتقاد دارد برنامه‌ریزی ورزشکار از همه خدمات دیگر مربوط به حضور او در بازی‌های المپیک، باید برجسته‌تر باشد. تجربه‌های علمی، مشاهدات و گزارش‌های روایت شده از سوی ورزشکاران بازی‌های المپیک گویای این حقیقت است که وراثت همه آمادگی‌ها، آمادگی بدنی، روانی و عاطفی ورزشکار وی را تا دستیابی به بالاترین مرزهای موفقیت همراهی کرده است.

از روند حضور ایران در بازی‌های المپیک - المپیک ۱۹۴۸ لندن - تا امروز تقریباً ۶۴ سال می‌گذرد. دوام حضور ایران در بازی‌های المپیک - به جز دو دوره به دلیل تحریم بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکو و ۱۹۸۴ لس‌آنجلس - فراز و نشیب زیادی را نشان می‌دهد. در این میان، کسب ۳ مدال از بازی‌های المپیک سیدنی ۲۰۰۰، یکی از حضورهای موفق کشورمان را در بازی‌ها نشان می‌دهد. از آن مهم‌تر، کسب ۲ مدال طلای وزنه‌برداری بازی‌های المپیک سیدنی حاکی از همان اتکای سنتی کشورمان در رشته‌های کشتی، وزنه‌برداری و در دو دهه گذشته تکواندو است. بدون تردید دریافت ۲ مدال طلا و ۱ مدال برنز بازی‌های المپیک در رشته تکواندو توسط ورزشکار صاحب سبک و خودبرنامه‌ریز و خودراهبر و موفق - جناب آقای هادی ساعی - از بارقه‌های امیدی است که این رشته را در کنار کشتی و وزنه‌برداری برای کسب مدال طلا در المپیک قرار داده است. اما، امروزه به وضوح می‌توان

دید آن‌هایی که در بازی‌های المپیک جزو ۱۰ کشور اول در دوره‌های مختلف بوده‌اند به شدت به رشته‌های پرمدال و گسترش یافته‌ای وابسته‌اند، مثل رشته‌های دوومیدانی، شنا، شیرجه، واترپلو (و اخیراً شناهای موزون)، تیراندازی، قایقرانی و ژیمناستیک. از سویی، تنوع رشته‌های ورزشی در کشورهای موفق در بازی‌های المپیک سابقه‌ای دیرینه دارد. سوابق بازی‌ها نشان می‌دهد کشورهایی مثل ایالات متحده، شوروی (سابق) و روسیه فعلی، ژاپن، کره جنوبی، آلمان شرقی (سابق) و چین (از زمان حضورش در بازی‌ها)، و برخی کشورهای اروپایی - امریکایی دیگر مثل بریتانیا، اسپانیا، ایتالیا، آلمان و کوبا همواره جزو ۱۰ کشور اول بازی‌های المپیک بوده‌اند. اما رقابت اصلی در کسب مقام اولی بازی‌های المپیک همواره بین ایالات متحده آمریکا و شوروی (سابق) بوده است. این دو همواره در تقابل با یکدیگر در همه رشته‌ها در بازی‌های المپیک صف‌آرایی داشته‌اند، حتی در تحریم بازی‌ها، یکدیگر را تحریم کرده‌اند. آمریکا و برخی کشورهای بلوک غرب در یک دوره بازی‌های المپیک، مسکو را - به دلیل لشکرکشی شوروی (سابق) به کشور افغانستان - تحریم کردند که در تقابل با این کار، کشور شوروی (سابق) و کشورهای بلوک شرق به تبعیت از شوروی از حضور در بازی‌های المپیک ۱۹۸۴ لس‌آنجلس سرباز زدند. تجزیه شوروی (سابق) به چند کشور و جداسدن ورزشکاران کشورهایی مثل اوکراین و قزاقستان، تا حدودی این کشور را در رقابت با ایالات متحده بر سر دستیابی به مقام اول بازی‌ها ضعیف کرد. ولی با ظهور پدیده جهان ورزش در نیمه دوم قرن بیستم - چین - این کشور به رویارویی ایالات متحده آمریکا برای کسب مقام اول این بازی‌ها برخاست. این رقابت شدید از جهش ورزش چین در بازی‌های المپیک بارسلونا آغاز شد. چین با برنامه‌ریزی دقیق مقام پنجم آن بازی‌ها را هدف قرار داد و بدان دست یافت و در طراحی خود برآورد کرد که در دهه اول قرن بیست و یکم مقام اول را به‌دست خواهد آورد. با برنامه‌ریزی و ریاضت شدید و اتکا به دانش علمی و تلاش پایان‌ناپذیر و از همه مهم‌تر، داشتن ورزشکاران با اراده، کشور چین موفق شد اولین بار مقام اول بازی‌های المپیک را از دست دو رقیب سنتی در بازی‌های المپیک - آمریکا و شوروی (سابق) و در حال حاضر روسیه - بریابد و از سویی، کشوری آسیایی را بر بالاترین قله بازی‌های المپیک قرار دهد که برای آسیایی‌ها جای بسی افتخار و سربلندی است. به نظر

المپیک لندن ۲۰۱۲

می‌رسد با توجه به موفقیت توأم با تلاش و پشتکار چینی‌ها در بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن، این روند ادامه یابد و کماکان در بازی‌های المپیک لندن ۲۰۱۲، چینی‌ها - هر چند در رقابتی سخت - باز هم بتوانند مقام اول بازی‌ها را از آن خود کنند. پیش‌بینی می‌شود دو رقیب سنتی بازی‌ها، آمریکا و روسیه، کماکان در جایگاه‌های دوم و سوم بنشینند.

اما، میزبان بازی‌ها، بریتانیا (یا به عبارتی انگلستان) تدارکی سخت دیده است تا در این بازی‌ها بتواند در جایگاه چهارم بنشیند. به نظر می‌رسد برای دستیابی به این عنوان، مشکلی اساسی بر سر راه کشور میزبان نباشد. واقعیت این امر را جدا از تلاش انجمن‌های (فدراسیون‌های) آن کشور برای تقویت هرچه بیشتر خود برای موفقیت در بازی‌های المپیک لندن، می‌توان در تولیدات علمی این کشور در دهه‌ی اخیر دید. از بارزترین این اقدام‌ها می‌توان به تلاش‌های «انجمن بریتانیایی علوم ورزشی و فعالیت ورزشی» اشاره کرد که کتاب‌های علمی ورزشی کاربردی مهمی برای انجمن‌های ورزشی تدوین و آن‌ها را در سطح وسیعی منتشر کرده است. یکی از این آثار با عنوان فارسی «راهنمای آزمون فیزیولوژی ورزش و فعالیت ورزشی» در ایران برای حمایت از اقدام‌های کشورمان برای موفقیت در بازی‌های المپیک ۲۰۱۲ لندن ترجمه و منتشر شده است. در راه موفقیت، کشورهایی مثل آلمان، ایتالیا، اسپانیا، برزیل (میزبان آینده‌ی بازی‌های المپیک ۲۰۱۶)، فرانسه، و حتی اوکراین و... به شدت بریتانیا را تهدید می‌کنند. ولی، با توجه به امتیاز میزبانی بازی‌ها، می‌توان از هم‌اکنون، انگلستان را در جایگاه چهارم بازی‌های المپیک دید. و اما ایران، آرزوی قلبی نگارنده این است که کشورمان

- با توجه به تأمین تقریباً همه‌ی نیازهای مالی ورزش کشور از سوی دولت در ۵-۶ سال اخیر - جزو ۲۰ کشور نخست این دوره از بازی‌های المپیک باشد که توفیقی بس بزرگ برای ورزش کشورمان به‌شمار می‌رود. این نگاه یک هدف بزرگ در بیان بزرگان کشور - به‌ویژه شخص رئیس‌جمهور - نیز جاری شده است. هرچند به نظر می‌رسد دستیابی به این جایگاه نه به دلیل ناتوانی‌ها، بلکه به دلیل برخورداری بسیاری از کشورهای دنیا از وسایل، تجهیزات و ابزارهای پیشرفته از یک‌سو و توانمندی‌های علمی آن‌ها و ساری و جاری بودن اندیشه‌های علمی در ورزش حرفه‌ای و قهرمانی‌شان از سوی دیگر در حال حاضر ممکن نباشد. در سرمقاله شماره قبل

«رشد آموزش تربیت‌بدنی» نیز این موضوع بحث شد و طراحی برنامه‌ای ملی و مستند و متکی بر اندیشه علمی راه‌کاری است که باید ورزش کشورمان پیشه کند و از موفقیت‌های دوره‌ای سریع‌تر عبور کند و بر روی هدف‌های بزرگ آینده و بلندمدت متمرکز شود. پویایی هدف‌های درازمدت ورزشی نکته دیگری است که نباید از آن غافل شد. هر برنامه درازمدتی با دریافت بازخوردهای دوره‌ای می‌تواند پویایی خود را حفظ کند و از حاکم شدن جریان ایستا جلوگیری کند که خود و پالی است بر برنامه‌ها. یکی از نقاط عطف در پویایی برنامه‌های درازمدت ورزشی تحولات سریع علمی در همه رشته‌های ورزشی است. در کنار رشد رشته‌های علمی علم تمرین، تغذیه ورزشی، بدنسازی، آمادگی‌های بدنی، بیومکانیک ابزار و تجهیزات و... از توجه شدید به مسائل روان‌شناسی ورزشی نباید غفلت کرد. فقدان آمادگی روحی روانی ورزشکار او را در برخورد با اولین مشکل مربوط به رشته خود از پای درمی‌آورد و ادامه مسیر را برای وی سخت و شاید عبورناپذیر کند. امروزه، در کنار منابع مالی و بودجه‌ای مناسب که شرط قطعی موفقیت در ورزش و در بازی‌های المپیک به‌شمار می‌رود، نفوذ اندیشه‌های علمی کاربردی در کار مربیان، کمک مربیان، سرپرستاران و مدیران ورزشی اجتناب‌ناپذیر است. به‌وضوح، شاهدیم مقاومت‌ها در برابر اندیشه‌های علمی در ورزش کشور وجود دارد و مدیریت سنتی حاکم بر ورزش کشور - به‌رغم جاه‌جویی‌های سریع در مدیریت‌های سطح کلان و سطوح میانی - ضرورت کار علمی در ورزش را احساس نمی‌کند. این نیز از معضلات اساسی در پویایی هر برنامه ورزشی است.

نتیجه

۱. تلاش‌های فیزیکی زیادی در همه سطوح به‌ویژه در سطح رسانه ملی برای ورزش کشور می‌شود، ولی هدفمند نیست.
 ۲. ضوابطی برای ورود و خروج مدیران در همه عرصه‌های ورزش کشور وجود ندارد.
 ۳. بودجه فراوان ورزش کشور - به دلیل نبود برنامه‌های مناسب و پویا نبودن برنامه‌ها - صرف برنامه‌های بیشتر شکلی می‌شود تا اقدام‌های زیربنایی.
 ۴. ناتوانی‌ها در استفاده از اندیشه‌های علمی و مقاومت در برابر آن، راه را کمتر هموار می‌کند.
- امید است با موفقیت در بازی‌های المپیک ۲۰۱۲ لندن، این زمینه فراهم شود تا برای تحقق یک برنامه ملی در ورزش کشور، تلاش‌ها پاگیرد.

سردبیر